

SUOMEN MERIHISTORIALLINEN YHDISTYS Sjöhistoriska Föreningen i Finland ry

JÄSENTIEDOTE 2 – 2018

Kesäkuinen jäsenretki Lappeenrantaan

Yhdistyksen jäsenretki suuntautui tänä vuonna Lappeenrantaan, ja sen ajankohtana oli lämmin kesäpäivä 16.6. Aiempien retkien tapaan osallistujat saapuivat omia teitään ensimmäiseen käyntikohteeseen, joka oli Mälkiällä sijaitseva Kanavamuseo. Ennen opastettua kierrosta silmäilimme säilynyttä vanhaa kanavaa ja Mälkiän vanhaa sulkua. Nykyisin Liikenneviraston omistamassa museossa oppaanamme oli Pirkko Kilpi Lappeenrannan matkailuoppaista. Museossa esitellään niin vanhan kuin tänä vuonna 50 vuotta täyttäneen uuden kanavan vaiheita. Opastuksen lomassa kävi ilmi, että vierailijoidenkin joukosta löytyi monenlaisia kanavaan ja sen laivaliikenteeseen liittyviä tarinoita ja tietoja – jopa siinä määrin, että museolle alettiin ideoida aiheeseen liittyvää tapaamista. Se voitaisiin toteuttaa yhdistysten voimin, ja osallistujat voisivat puolin ja toisin laajentaa tietämystään aiheesta.

Tunnin kierroksen jälkeen ryhmä siirtyi puolentoista kilometrin päähän Kanavansuun Perinnelaivayhdistyksen telakalle, jossa yhdistyksen puheenjohtaja Heikki Imeläinen ja telakkamestari Paavo Ripatti esittelivät telakkaa sekä sen toimintaa ja historiaa. Pääsimme myös tutustumaan UPM-yhtiön höyryhinaaja Hurmaan (1902) sekä Imeläisen omistamaan dieselhinaaja Tikkaan (1972), joka nykyisin on huvikäytössä. Kaikkiaan telakan alueella on kotipaikka yli 30 vanhalla aluksella, joista suurin osa on nyt yksityiskäytössä. Niiden joukossa on myös useita perinnealusrekisteriin hyväksytyjä höyry- ja moottorialuksia. ➔

Kesäretkeläisiä tutustumassa dieselhinaaja Tikan konehuoneeseen Kanavansuun Perinnelaivayhdistyksen telakalla. Kuva: Petri Sipilä.

Telakan toiminta juontaa juurensa paikalla 1800-luvulla toimineen T. & J. Salvesenin sahaan, jonka yhteyteen perustettiin lotjaveistämö vuonna 1890. Saha siirtyi 1910-luvulla Kaukas Oy:lle, joka jatkoi siellä niin lotjien rakentamista kuin oman laivakaluston kunnostusta ja huoltoa. Vuodesta 1969 telakka toimi Tehdaspuu Oy:n alaisuudessa hinaajien ja uittoalustan tukikohtana. Kun paikalle tuli 2000-luvulla yksityinen yrittäjä, telakka avautui myös huvialuksille.

Telakan säilyminen oli 2000-luvun alussa uhanalainen, sillä paikalle suunniteltiin rivitaloja. Eri vaiheiden jälkeen Perinnelaivatelakkayhdistys sai vuokrattua telakan vuonna 2007. Telakka-alue rakennuksineen on säilynyt varsin hyvin historiallisessa asussaan eikä alueelle ole tehty uudisrakentamista 1950-luvulla valmistuneen konepajarakennuksen valmistumisen jälkeen. Telakka on aktiivisessa käytössä. Alueella on kaksi nostorataa, joilla voidaan telakoida erikokoisia aluksia erilaisia korjaus- ja kunnostustöitä varten. Parhaillaan kunnostettavana on mm. Suomen vanhin höyryhinaaja, vuonna 1871 valmistunut Ahkera.

Petri Sipilä

Nautica Fennica tulee taas – osoitetiedot ajan tasalla?

Loppusyksystä ilmestyvä *Nautica Fennica 2017-2018* toimitetaan jälleen jäsenetuna jäsenmaksunsa säännöllisesti maksaneille. Vuosikirja postitetaan yhdistyksen jäsenrekisterissä olevana osoitteeseen. Jos annettu postiosoite on lähivuosien aikana muuttunut, pyydämme varmuuden vuoksi ilmoittamaan voimassa olevan osoitteen yhdistyksen jäsensihteeri Johanna Aartomaalle: sähköpostiosoite: *jasenet@smhy.fi* ja puh. 050 552 8859.

Toimintakertomus vuodelta 2017

Hallinto

Yhdistyksen hallitus kokoontui vuoden aikana neljä kertaa. Hallituksen jäsenten osallistumiskerrat kokouksiin ovat suluissa. Yhdistyksen luottamushenkilöinä toimivat seuraavat henkilöt:

Puheenjohtaja	Dosentti Tapio Bergholm	(2)
Varapuheenjohtaja	Merikapteeni Yrjö Tiitinen	(4)
Sihteeri	Opiskelija Ville Honkanen	(4)
Rahastonhoitaja	FT Kirsi Keravuori	(4)
Tiedottaja	FM Vilma Lempiäinen	(4)
Jäsensihteeri	Museonjohtaja, FT Miia-Leena Tiili	(2)
Jäsenet	ST Ove Enqvist	(2)
	Toimitusjohtaja Tapio Maijala	(2)
	PhD Sari Mäenpää	(3)
	VTT Petri Sipilä	(3)

Toiminnantarkastaja Päätoimittaja Hannu Hillo

Varatoiminnantarkastaja FT Anne Ala-Pöllänen

Kirjanpitäjä Maria Rosenius

Jäsenistö

Yhdistyksen jäsenrekisterissä oli vuoden 2017 lopussa 180 henkilöjäsentä ja 15 yhteisöjäsentä. →

Tiedotus

Yhdistyksen jäsenille postitettiin vuoden 2017 aikana neljä jäsentiedotetta. Merihistorian uutisista ja ajankohtaisista tapahtumista tiedotettiin myös yhdistyksen verkkosivulla <http://www.smhy.fi>. Yhdistyksen Facebook-tiedotusta seurasi vuoden lopussa 321 käyttäjää.

Tiedottajana toimi Vilma Lempiäinen ja kotisivuja ylläpiti Aaro Sahari.

Kevätkokous ja esitelmä

Yhdistyksen kevätkokous pidettiin 23.5.2017 Tieteiden talossa Helsingissä. Kokouksen jälkeen FT Pirita Frigren Jyväskylän yliopistosta esitelmöi otsikolla ”Merimiesten vaimot – näkökulma 1800-luvun satamakaupunkeihin ja merenkulkuun”. Kokoukseen ja esitelmätilaisuuteen osallistui 17 yhdistyksen jäsentä.

Syyskokous ja esitelmä

Yhdistyksen syyskokous pidettiin 7.12.2017 Tieteiden talossa. Kokousasioiden käsittelyn jälkeen kuultiin FT Anne Ala-Pölläsen sekamiehityksiä suomalaisilla aluksilla käsittelevä esitelmä ”Happy ship?”

Nautica Fennica

Vuonna 2018 teemalla ”Suomi saarena” ilmestyvän Nautica Fennican artikkelit valittiin ja tilattiin kirjoittajilta. Vertaisarvioidun julkaisusarjan työtappaa uudistettiin nimittämälle sille asiantuntijoista koostuva toimituskunta. Nautica Fennicaa julkaistaan yhdessä Suomen merimuseon ja Museoviraston kanssa.

Merihistorian päivät

Yhdeksännet Merihistorian päivät järjestettiin 24.–26.3. Merikeskus Vellamossa Kotkassa teemalla ”Suomi saarena – Fin-

land som en ö – Finland as an island”. Tapahtuma oli osa Suomi 100-juhlavuoden ohjelmaa, ja sen järjestäjinä toimivat Suomen merihistoriallinen yhdistys, Suomen meriarkeologinen seura ja Suomen merimuseo. Ulkomaisia pääpuhujia olivat professori Robert Lee (University of Liverpool), professori Isaac Land (Indiana State University), enhetschef Lars Einarsson (Kalmars läns museum) sekä Maili Roio (Muinsuskaitseamet). Muita esitelmiä pidettiin yhteensä 13. Tapahtuman ensimmäisenä päivänä järjestettiin tutkijatapaaminen, toisena päivänä ohjelmassa painottui merihistoria ja viimeisenä päivänä keskityttiin meriarkeologiaan. Osallistujia oli yhteensä 107.

Merihistorian päiviä rahoittivat Jenny ja Antti Wihurin rahasto sekä Tieteellisten seurain valtuuskunta. Järjestelytyöryhmän puheenjohtajana toimi Sari Mäenpää ja jäsenenä Tapio Bergholm, Kaj Enholm, Yrjö Kaukiainen, Kirsi Keravuori ja Kalle Virtanen. Vilma Lempiäinen hoiti tapahtuman järjestelyjä seminaarisihteerinä.

Retket ja tapahtumat

Yhdistys järjesti jäsenilleen retken Tallinnaan ja Naissaaren 5.–6.8.2017 Suomen Laivahistoriallisen Yhdistyksen ja Helsingin Laivanpäällikköyhdistyksen kanssa. Tallinnassa tutustuttiin virolaisen tutkijan Robert Treufeldtin opastuksella vuodesta 1912 alkaen rakennetun Pietari Suuren sotasataman säilyneisiin osiin, mm. lentosataman ja Noblessnerin sukellusvenetehtaan alueeseen. Naissaarissa kohteina olivat tykistöasemat, miinatehdas ja sotilaskylä. Matkanjohtajana toimi varapuheenjohtaja Yrjö Tiitinen.

Edustukset

Yhdistyksen edustajana Museoviraston perinnealusten asian-
tuntijalautakunnassa toimi Anne Ala-Pöllänen ja Merihistoria.fi
-verkkoarkiston johtokunnassa Tapio Majjala.

Merihistoria.fi

Yhdistys on osallistunut www.merihistoria.fi -verkkoarkiston ylläpitämiseen. Portaalin talous järjestettiin Suomen merihistoriallisen yhdistyksen kautta, ja sivuston päivityksistä vastasi Petri Sipilä.

Talous

Yhdistyksen jäsenmaksu oli vuonna 2017 henkilöjäseniltä 30 euroa ja yhteisöjäseniltä 60 euroa. Jäsenmaksutuloilla rahoitettiin yhdistyksen tiedotustoimintaa ja tuettiin jäsenistön osallistumista Merihistorian päiville. Yhdistyksen talous on vakaalla pohjalla.

Merihistoriallisia julkaisuja

PETSAMO 1920–1940 - Suomi Jäämeren rannalla. Lapin maakuntamuseon julkaisuja 19 (2018)

Petsamon alue kuului itsenäiseen Suomeen vuosina 1920–1944, mutta alueen asutushistoria yltää jopa yhdentoista tuhannen vuoden taakse. Kapea Jäämeren rantakaistale kasvoi koko Suomelle merkittäväksi alueeksi jäättömän sataman, laivayhteyksien, meren runsaiden antimien, kaivannaislöytöjen ja eksoottisen luonnon ansiosta. Maantien ja majoitustilojen valmistuttua tuhannet matkailijat huristelivat tutkimaan Petsamon nähtävyyksiä, luontoa, kolttakylä ja ortodoksisuutta.

Julkaisu kattaa Lapin maakuntamuseossa joulukuussa 2017 avatun Petsamo -aiheisen näyttelyn pääsisällön kuvineen ja esineineen. Lisäksi teos sisältää asiantuntijoiden artikkeleita Petsamon geologiasta, maiseman kehityksestä, luonnosta, esihistoriasta, tiestöstä, koltista, taiteesta ja väestön uudelleen asuttamista.

Merihistoriallisia tapahtumia

Länsirannikon merihistorian päivä 6.10.

Rauman merimuseon, Uudenkaupungin merihistoriallisen yhdistyksen ja Forum Marinumin järjestämässä tapahtumassa kuullaan kuusi esitelmää. Tule kuuntelemaan yksi, kaksi tai vaikka kaikki esitykset!

10.00 päivän avaus

10.-10.45 Jarmo Saarinen: Hammin purjehtijat. Uudenkaupungin ja Kööpenhaminan välinen purjelaivaliikenne.

Melko pian kaupungin perustamisen jälkeen alkoi Kööpenhamina muodostua tärkeimmäksi kohteeksi kaikenlaista puutavaraa kuljettaville uuskaupunkilaisaluksille. Paluulastina tuotiin aluksi suolaa, myöhemmin tultiin takaisin painolastissa. Liikenne pysähtyi I maailmansotaan, eikä enää kunnolla elpynyt.

10.45-11.30 Mikko Aho: ”Mä ihmettelen, et ei enempää ihmisiä palanu” - laivanrakentajien kokemuksia työsuojelusta ja turvallisuuskulttuurista 1945-2014.

Raumalaisten laivanrakentajien haastattelututkimus osoittaa, että työturvallisuuteen liittyvä valtava muutos on yksi heidän keskeisimmistä kokemuksistaan. Kehitys menneiden vuosikymmenten puutteellisista varusteista ja piittaamattomista asenteista nykypäivän kokonaisvaltaiseen turvallisuuskulttuuriin on ollut mullistavaa. Kysymys on paitsi työ- ja suojavälineistä, myös osaamisesta ja suhtautumisesta.

11.30-12.30 lounastauko

12.30-13.15 Juha Hyvärinen: Höyrykuunari Sylvian haaksirikko Pyhämaan vesillä.

Hj. Nortamon jaarituksessaan mainitsemasta ”Sylvia valulaeva ➔

gamalast hukkumisest” tulee kuluneeksi 150 vuotta.

13.15-14.00 Tuomas Värjö: Elämän ja kuoleman laiva s.s. Argo.

14.00-14.30 Rauman merimuseo tarjoaa kahvit

14.30-15.15 Heikki Laurila: Kultarantojen miehet

15.15-16.00 Anna Meronen: Aina Panelius. Raumalaisesta laivanvarustajaperheestä suomalaisen laivakokki- ja stuerttikoulutuksen uranuurtajaksi.

Rauman merimuseon Seminaarisaliin mahtuu 50 kuulijaa, paikat täytetään saapumisjärjestyksessä. Tila sijaitsee hissittömän rakennuksen 2. kerroksessa.

SKS:n kirjakeskiviikossa Rantarosvoja ja hylynryöstäjiä

Aika: 17.10.2018 -16:30 - 17:30

Paikka: Tiedekirja, Snellmaninkatu 13, Helsinki

Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran lokakuun kirjakeskiviikon aiheena ovat rantarosvot ja hylynryöstäjät. Emeritusprofessori Yrjö Kaukiainen kertoo uutuuskirjastaan Aarrelaivat ja harhatulet kirjakauppa Tiedekirjassa keskiviikkona 17.10. klo 16.30.

Aarrelaivat ja harhatulet vie lukijan 1700-luvun Turunmaan saaristoon, jossa purjelaivojen haaksirikkoja sattui usein. Laivojen lasti onnistuttiin monesti pelastamaan rannikkoväestön avulla, mutta tyytyivätkö he pelkkiin pelastustoimiin?

Kirjakeskiviikon kirja on myynnissä tarjoushintaan, lisäksi SKS:n normaalihintaisista julkaisuista tilaisuuden aikana Lisäksi 25 % alennus. Vapaa pääsy, ei ennakkoilmoittautumista.

